

“Diversiteitsbeleid in tijden van verrechtsing en polarisatie” –

Welkomstwoord I.M.-dag Remi Verwimp 27.10.2018

Elke Vandeperre (coördinator vzw Motief)

Welkom allemaal op deze 5de In Memoriam-dag Remi Verwimp,

Welkom aan de familie en vrienden van Remi, aan zijn levensgezel Mieke Welkom aan de oud-collega's en strijdmakkers van Remi,

Welkom aan allen hier aanwezig die Remi nooit gekend hebben, misschien zelfs nog nooit van hem hebben gehoord, maar die –net zoals Remi- gerechtigheid proberen te realiseren op alle mogelijke plekken waar mensen uitgesloten, vernederd en gemarginaliseerd worden.

Naar goeie traditie gaat de IM-dag van Remi niét over Remi, maar over een actueel maatschappelijk thema dat in Remi's leven een belangrijk strijdterrein vormde. Zo zou hij het gedroomd hebben: dat hij het excuus zou mogen zijn om een namiddag lang, op het scherp van de snee, met mekaar in gesprek te gaan, mekaar te inspireren vanuit heel uiteenlopende perspectieven, mekaar stevig maar loyaal te bevragen op botsende standpunten. Niet om mekaar te overtuigen van een eigen Waarheid, maar om via een doorgedreven luisteren naar een standpunt dat vreemd is aan je eigen werkelijkheid, een gezamenlijke route op het spoor te komen die ons kan leiden naar een meer solidaire praktijk.

Voor Remi functioneerde de profetische traditie in Christendom en Jodendom als een inspiratiebron en een toetssteen bij het reflecteren en actievoeren rond een maatschappelijk strijdterrein. In onze vroegste leerhuizen van WTM, en later Motief, leerde hij deelnemers dat in die profetische traditie 'god' een instantie is die 'de Stem van de stemlozen' vertolkt. De Stem die in de samenleving monddood of systematisch verdacht gemaakt wordt. De Stem die zo moegertergd en uitgebuit is dat ze soms geen woord meer uit de strot krijgt. Dié Stem leren horen in het maatschappelijke debat, dat was de oefening die centraal moest staan volgens Remi bij de politieke lezing van zowel de Schriften als de krant, als het partijprogramma.

Het is niet alleen een oefening in aandachtig leren luisteren naar wat die 'ongehoorde' Stem te zeggen heeft (en dus ook leren zwijgen terwijl je luistert) maar het is tegelijk een oefening in het bewust worden van je eigen maatschappelijke positie en het leren gezag geven aan die andere stem, aan die andere positie: jezelf erdoor laten bevragen, je eigen positie en praktijk onder kritiek durven laten stellen. Omdat je weet dat je eigen bestaansgrond, je eigen mens-zijn, existentieel verbonden is met precies die Stem van kwetsbaar gemaakte groepen in de samenleving.

Het gaat eigenlijk om het leren herkennen en ontwijken van elke 'kyriarchale' ordening in onze maatschappij.

'Kyriarchaal' is een term die we vanuit de feministische theologie (van E. S. Fiorenza) hebben geërfd. Met een kyriarchale ordening doelt Fiorenza op een sociaal systeem dat fundamenteel opgebouwd is op basis van heerschappij, onderwerping en uitbuiting. Een sociaal systeem dat gestoeld is op een hiërarchische ordening tussen heren en slaven, bezitters en bezitlozen, gezonden en zieken, eigenaars van de productiemiddelen en loontrekkenden, burgers en rechteloze sans-papiers, 'autochtonen' en 'allochtonen', enzovoort. Een sociale ordening die bepaalt in welke mate je al dan niet de mogelijkheid hebt om je democratische grond- en basisrechten op te eisen.

Ik vind dat een ontzettend belangrijk uitgangspunt voor hoe we ook vandaag in Motief de strijd voeren tegen elke vorm van maatschappelijk onrecht en dus ook tegen racisme en islamofobie: niet vanuit een soort van liefdadigheidsgevoel of vanuit een levensbeschouwelijk idealisme. Maar wél vanuit een diep besef dat onze gezamenlijke bestaansgrond afhangt van ons verzet tegen dit soort kyriarchale ordening. Omdat racisme en discriminatie, net zoals seksisme, homofobie, kolonialisme, economische uitbuiting... onze democratische grondbeginselen in hun geheel ondermijnen.

Of zoals de Australische indigenous activiste Lilla Watson het uitdrukte: 'Als je hier bent om me te helpen, verspil je je tijd. Maar als je bent gekomen omdat jouw bevrijding met de mijne is verbonden, laten we dan samenwerken.'

Vanuit die geest hoop ik dat we deze namiddag met mekaar een stapje verder geraken rond de vraag wat er dan precies nodig is, aan welke voorwaarden er moet voldaan worden, om rond die gedeelde bevrijding te kunnen samenwerken.

Daarbij hebben we ervoor gekozen om het reflecteren over diversiteitsbeleid uitdrukkelijk te verbinden aan de antiracismestrijd en de strijd tegen islamofobie –precies omdat we zien dat er, in tijden van toenemende verrechtsing en polarisatie, vormen van diversiteitsbeleid gepromoot worden die racisme relativeren en zelfs ontkennen. Omdat er vormen van diversiteitsbeleid bestaan die in de concrete praktijk de reële ongelijkheden eerder helpen onzichtbaar maken dan ontcrachten. Omdat er vormen van diversiteitsbeleid ontwikkeld worden die als maquillage moeten dienen maar de wezenlijke machtsverhoudingen ongemoeid laten.

Ook scholen en instellingen die racisme oprecht bij de wortel willen aanpakken, ook radicaal linkse middenveldorganisaties zijn niet immuun voor dit soort tendensen, weten we intussen. En de schamele vooruitgang op vlak van concrete en effectieve acties die het bestaande onrecht weerwerk bieden, wijzen op z'n minst op een falende strategie.

Vraag is dus: hoe kan het beter en fundamenteler, hoe zorgen we ervoor dat de toekomstige generatie niet tegen dezelfde blinde muren moet aanlopen, hoe kunnen we –ieder vanuit zijn of haar specifieke positie- onze handelingsruimte en impact verruimen en die ook effectiever op elkaar afstemmen zodat onze inspanningen ook werkelijk verschil opleveren?

Ik wens uit de grond van mijn hart dat deze namiddag aan dit zoekproces een bijdrage zal leveren die hopelijk, op elk van de plekken waar ieder van u actief is, ook verder gestalte kan krijgen.

Alvast bedankt voor uw aanwezigheid en uw kritisch meedenken straks.

Elke Vandepierre, Coördinator vzw Motief